

АЛТЕРНАТИВНИ РЕШЕНИЕ НА НЕУСПЯЛАТА ЗАКРИЛА ПО ЗАКОНА ЗА ЗАКРИЛА НА ДЕТЕТО

Нели Цанкова

Люксембург, +352/691 504 970, e - mail: nellycankova@hotmail.com

ALTERNATIVE SOLUTIONS TO THE FAILED PROTECTION UNDER THE LAW ON CHILD PROTECTION

Neli Tsankova

Luxembourg, +352/691 504 970, e - mail: nellycankova@hotmail.com

ABSTRACT

In the proceedings on the child protection related to his placement outside the family and a change of those measures in occurred pleas for this, we read instructional judicial dispositifs, with which the amendment of the measure and the reintegration of the child in his biological family are refused, while at the same instructions are given to the Agency for Child care services, to carry out an additional protection, which is not explicitly regulated neither by the force of law nor by instructional judicial dispositifs. The proposal made in cases, in which the family and the child want the raising to be in the biological family, the child have be integrated in the latter immediately, but measures of an additional protection have to be assured in parallel with the realized additional care from the Child care services.

Key words: *instructional judicial dispositifs, biological family, Child care services, additional protection have to be assured in parallel with the realized additional care from the Child care*

Много често в решенията на националните окръжни съдилища в РБългария, в производствата по мерките за закрила на детето, свързани с настаняването му извън семейството, и промяната на тези мерки при настъпили основания за това, четем съдебни диспозитиви, с които се отказва изменението на мярката и реинтеграцията на детето в родното му семейство, като същевременно се дават указания на дирекцията „Социално подпомагане“ за вземане на необходимите мерки от страна на последната за правилната реинтеграция на детето в родното му семейства и след провеждане на необходимите мерки и услуги за социално, психологическо и финансово подпомагане на семейството.

Съдебното решение отказва изменение на мярката и не постановява връщане на детето в родното му семейство, за сметка на указателен диспозитив, без в него да са изброени както механизмите за изпълнението му, така и да са фиксирани срокове, в които очевидно продължаващият план за случая с детето съгласно Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето, следва да продължи да бъде прилаган, за да се осъществи възможната най - ранна интеграция на детето в родното му семейство.

От гледище на закона, въпросът няма изрична законодателна регламентация към този момент, като в самия Правилник на прилагане на Закона за закрила на детето, в който не е дадена правна регламентация на въпроса с анексирането на плана по случая за детето за неговата най - ранна интеграция в родното му семейство в подобни казуси, така и чисто фактически, не е определен какъвто и да е по аналогия или съдебна практика ред за изпълнение на подобен род съдебни диспозитиви.

Доколкото окръжният съд е последна инстанция на закрилата в производствата по настаняването на детето извън родното му семейство и неговият акт е държавен правосъден акт с последиците на задължителност за всички лица и институции в държавата, сме изправен към последиците на един указателен и не гарантиращ интересът на детето съдебен акт, което е нарушение на принципите за изричност и срочност на закрилата.

Така законът, който трябва да уреди безконфликтно тази материя и защити „най - добрия интерес на детето“, се явява една статична величина, която не отговаря за задействане за настъпилите нужди от продължаването /анексирането/ на плана по закрилата за детето със съответните мерки и срокове за тяхното изпълнение, съгласно дадените от съда указания, в случаите в които се отказва реинтеграция на детето в родното му семейство, поради липса на фактически и финансови условия за това и продължава неговата мярка за закрила с оставането му извън семейството.

Проблемът се засилва от факта, че липса касационна проверка за подобни решения на съдилищата, както и единна практика по възможно наложилите се конфликти ситуации в редица подобни случаи, като аргументи за „указателната закрила“, постановена в последната съдебна инстанция на производствата по продължаване оставането на детето извън семейството му, можем да почерпим от многобройните окръжни решения на окръжните съдилища по местонахожденията на съответните дирекции по закрилата /дирекциите „Социално подпомагане“/.

Проблемът не е само дискуссионен, а на първо място касае държавни действия, които ангажират различни по степента на техните правомощия обвързващи декларативни актове, без обаче същите да съдействат реално за съхранение и защита на най - добрия интерес на детето. Макар и дадени в държавен правосъден акт, указанията на окръжния съд нямат конкретна характеристика и респективно не въвеждат диспозитив в този изричен смисъл, което означава, че планът за приложената закрила, който до този момент не е правилно осъществяван и не е постигнал необходимият ефект, да продължи и за в бъдеще да бъде прилаган единствено по волята и познанията на социалния работник, който образно казано се е провалил в осъществяването на закрилата до този момент.

Подобни съдебни диспозитиви не са рядкост, като те имат чисто благопожелателен характер, нещо недопустимо когато става дума за съда като последна инстанция на осъществената до този момент закрила и не въвеждат каквито е да е гаранции за съхранение и защита на най - добрия интерес на детето през периода на изпълнение на „указанията“. Няма да бъде преувеличено, ако бъде казано, че такъв диспозитив превръща едно последващо поведение на дирекцията „Социално подпомагане“ в поведение на добра воля и без конкретни параметри за нейното реализиране.

Социалните служби от друга страна, които трябва да са специализирани в закрилата на децата, не предлагат корективи или дори критерии за индивидуални проекти във всеки възможен случай на нужда от социална, психологическа или финансова подкрепа на съответното семейство, както и проекти на компилацията на отделните услуги за осъществяване на помощта и преодоляване на риска в семействата. Няма законодателни критерии за такива проекти, а и законът не дава отговор на това, как ще бъде продължен, анексиран плана по случая за съдействие на семейството и в какви срокове. Дори минималните гаранции на Закона за закрила на детето и възможността за компилирането и прилагането на отделните по Закона за закрила на детето мерки, не могат да бъде проконтролирани и прогнозирани като евентуално успешни. В същото време към социалните работници с указателни диспозитиви на държавни правосъдни актове са отправени нови указания за „преработване на семейната среда“ и отговор чрез реализирането на целите на продължаващия план за закрила за търсенето на нова най - спешна възможност за реинтеграция на детето в родното му семейство за всеки конкретен случай. Целта на тази най - спешна реинтеграция е именно запазване на жизнената и духовна връзка между родното семейство на детето и то самото, каквото желание в повечето случаи е винаги на лице още при първоначално приложената мярка на закрила от социалните служби с изваждане на детето от родното му семейство.

Друг сериозен проблем в тази имперична връзка е свързан с анексирането на плана за действие съгласно Правилника за прилагане на Закона за закрила на детето с необходимата

за семейството социална, психологическа и финансова помощ и услуги и одобрението му, както и за какъв предвиден срок следва да се осъществи продължения план с помощта на отделните услуги и съдействието на родителите, с оглед най - ранната интеграция на детето в родното му семейство, като израз на изпълнение на неговия най -добър интерес.

Липсва освен законодателна инициатива до този момент, която да уреди нормативно задължението за гарантирането на един такъв проект, така също и законодателно формулирани критерии за правилното и своевременното му осъществяване, поради и което, както се отчита не само у нас, а и в международните доклади по закрилата на детето, социалните служби могат да се превърнат в инструмент за обратния ефект и постигане нещастieto на детето вместо обратното.

Очевидно има проблем и той е в липсата на ясна диагноза в самите социални проекти за закрила и прилагане целите на една качествена интервенция в родното семейство на детето още от самото начало. Очевидно е още, че още от постановяването на първоначалната мярка на закрила и извеждането на детето извън неговото семейство, социалните служби не са имала ясни очертания и параметри за това къде и как следва да бъде реализиран акцентът на мерките и механизмите на закрилата.

В този алгоритъм отново сме изправени пред въпроса, каква е именно гаранцията, че указателния дипозитив на съда и без липса на конкретни условия и срок за изпълнението на един анексиран план по закрилата, ще се реализира наистина интересът на детето или той ще остане отново незащитен. Проблемът остава в един империчен кръг, който трябва да бъде спешно разрешен с намесата на законодателя и конкретни параметри по осъществяването на социалната, психологическата и финансовата помощ, както и компилацията между тях в примерни мерки на закона, които да могат да работят за всеки конкретен случай не неуспялата първоначално мярка на закрила, свързана с настаняването на детето извън семейството.

Като аргумент за това, следва да подчертаем и случаите, когато става дума за чиста проба емоционален и психологически конфликт на социалните служби с наистина нуждаещите се семейства и когато поради една или друга причина изобщо не се предприема мярката или нейното анексиране. Детето остава в институцията и вместо социалните работници да работят за засилване на емоционалното присъствие на семейството в неговия живот, ефектът е обратен и коренно различен. Неизпълнението на ефекта на закрилата поради некомпетентност и недостатъчно ефикасен план за закрила, обаче, е последица, която не засяга социалния работник и неговата работа, а се стоварва върху детето и неговото семейство с целия отрицателен ефект на неправилно проведената закрила за всички права и интереси на детето. Известен пример за това е резултатът от една проведена закрила във Франция, при която детето, което започва първоначално в семейна къща за деца на 5 години, преминава през приемно семейство и специализирани институции, за да достигне най - накрая до поправително трудово – възпитателно общежитие и лечение в психиатрия.

При липса на специализирано детско правосъдие в държавата ни, както и специализирани адвокати по закрилата на детето и тяхната превенциална роля при съхранението и защитата на принципа на единство на семейството и детето, остава открит въпросът къде именно са гаранциите на указателния съдебен диспозитив и кой е органът, който ще проконтролира анексирането на проекта със съответните мерки и услуги за правилното продължение на закрилата и по - ранната интеграция на детето в родното му семейство при съответните най - кратки срокове за това. Проблемът се задълбочава от факта, че общият държавен правосъден орган - окръжния съд, не може да проконтролира изпълнението на дадените указания при липса на специално избрани от закона производства и механизми за това, както и в самото специално законодателство по закрилата, също не са предвидени каквито и да са отговори на този въпрос към настоящия момент.

Така връщането на детето в семейството и осигуряването на едно правилно протичане на семейната връзка за в бъдеще, остават въпрос по - скоро на чистата случайност, която в същото време не може да бъде обоснована по какъвто и да е начин с интереса на детето и реализирането на неговото основно право да бъде отгледано в семейна среда.

Отказването на реинтеграцията на детето в родното семейство при вече проведена и то очевидно неправилна закрила и оставане на детето за нов срок извън семейството, е неправилна законодателна конституция и мярка при липса на изразена воля от страна на родителите за осъществяване на грижа и старание за живота и възпитанието на детето им от тяхна страна. Социалната и психологическата, както и финансовата помощ *могат* да се осъществяват едновременно с връщането на детето в родното му семейство и в един постинтеграционен период, за което компилиране е наложително спешното уреждане в закона на мярка, в която биологичния родител да може да упражнява грижата под надзора на социалния работник и при изпълнение на негови предварително съгласувани указания.

Интересът на детето според думите на професора по гражданско право Жан Карбоние¹ е:

"Това е една магическа концепция! Няма нищо по-мъгляво, разтегливо, неопределимо, обтекаемо за насърчаване на произволните и необосновани съдебни решения. Трябва философите да кажат ясно най - сетне, че интересът не може обективно да бъде определян, та да не могат съдиите да решават какъв е той за другите. Детето е благородно, пластично, и остатъкът от това понятие и интересът му служи единствено като подготовка за зрялата му възраст: за това, което е било посято в детството му, и което ще му позволи по - късно да се превърне в зрял индивид и коя псевдонаука се е била произнесла та да си позволява един съдия, въз основа на нея, да пророкува къде бил интересът на детето“.

От всичко казано до тук в заключение бихме могли да заключим за нуждата от законодателно регламентиране на други достатъчно изрични комплексни мерки, които да работят на основата на задържане на детето в родното му семейство, когато планът за закрила е неправилно проведен от социалния работник и е налице изразена воля и желания от биологичното семейство за реинтеграция на детето.

Условията по оказването на социалната и фактическата финансова помощ на семейството могат да се осъществят успоредно с връщане на детето в родното му гнездо, но едновременно и под наблюдението и контрола на обучените с определени стандарти за работата им социални работници, които активно да участват в постинтеграционния период, като израз на желаната от тях социална активност.

Не бива да се забравя и споменава на последно място, че този процес е свързан с определени за държавата разходи, които могат да бъдат разпределени в семейството за преодоляване на неговите кризи в максимално кратък срок за това, отколкото за институционална грижа, която освен че е в пъти по скъпа, не води до постигане на истинската социална превенция в Закона за закрила на детето и задържане в родното му семейство, а в много случаи дори спомага за невъзвръщане на индивидуалната уравнивесеност в детето, непозволяване на бъдещите семейни връзки да се развиват по начина, по който да защитят личността и индивидуалността на детето в последващите етапи на неговия живот.

¹ Доклад на СЕДИФ „За защита на детето”, превод от френски Борис Танушев